

Vesvese Risalesini okudum anlayamadım. Bu bahsi açıklar mısınız, ana hatlarıyla inceleyebilir misiniz?

Vesvese insana terakki etmek ve teyakkuzda kalmak için musallat edilmiştir. Yani insan, vesvese ettiği şeyi araştırıp talim ederse, insan için bu ilmen bir terakkidir.

Düşmanı olmayan bir ülkenin nasıl savunma ve askeri gücü zayıflayıp atalete düşüyor ise, aynı şekilde düşman ve mücadele edeceği bir şey olmayan insan da fitraten yeknesak ve atıl bir vaziyette kalıyor. Halbuki dünya bir imtihan ve terakki yeridir. Terakki ve imtihan içinde de mücadele ve mücahede etmek gerekir. Mücadele ve mücahede içinde düşman ve rakip gerekir. İşte vesvese insana terakki için musallat edilmiş bir düşmandır.

*Bu vesvese düşmanına karşı en güzel silah **ilimdir**. Yani vesvese ettiğin şeyin iç yüzünü bilmek ve o konuya etraflıca vakıf olmak vesvesenin halli için kafidir. Bu yüzden korkmadan, telaş etmeden vesvese gelen noktaları talim ve tedkiki yoluna gidilmelidir. Vesvese ilmin müşevvikidir.*

Üstad'ın vesvese bahsinde dediği gibi; vesvese bir hüküm ya da tasdik olmadığı için insanı mesul etmez. Tek zararı, mesul oldum zannına düşüp ümitsizliğe kapı açmaktır. Vesvesenin kalpten gelmediğinin ve hükümsüz olduğunun en büyük şahidi; kalbin müteessir olmasıdır. İnsan kabul edip tasdik ettiği bir şeyden dolayı üzülmez. Demek bir insan şeytandan gelen vesveseden üzülüp sıkılıyor ise, bu onun kalbinden gelmediğinin en büyük delilidir.

Her terakki ve tekemmül eden Nur talebesinde, bu vesvese süreci yaşanıyor. Bu yüzden sadece bana mahsus mu deyip endişelenemeye de gerek yok. Hatta terakki ve tekemmülün de bir işareti bir alametidir vesvese. İlim ve terakki, vesveseyi belli bir zamandan sonra tard edip kovalıyor. Bize düşen görev; bu terakki ve ilmi seviyeye ulaşmaya çalışmaktır.

Yirmi Birinci Söz'ün tam olmasa da küçük bir özetini takdim edelim:

Şeytan insanları taciz edip aldatmak için, önce vesveseyi kalbe atar, eğer kalp o akla ve hayale gelen şeyi kabul etmez ise, şüpheden şetme dönüşür, yani çirkin bir hayale döner. O hayalde edep dışı bazı pis ve çirkin hatırlatmaları yapar, amaç kalbi ümitsizliğe düşürmektir. Vesveseli adam telaşa kapılıp der ki; "*Eyvah kalbim Allah'a karşı edepsizlikte bulunuyor.*", bu halden müthiş bir heyecan ve endişe hissetmeye başlar. Bu halden kurtulmak için, Allah ve din hakkında düşünmemeyi ve gaflete dalmayı çare zanneder ve şeytanın istediği tuzağa düşmüş olur.

Bu halden kurtulmak çaresi ise şudur; senin aklına ve hayaline gelen şetim

değil belki hayaldir, oysa tahayyülü küfür küfür olmadığı gibi, tahayyülü şetim dahi şetim değildir. Yani küfrü hayal etmek hayalde incelemek küfür olmadığı gibi, pis ve çirkin şeyleri hayal etmek de pis ve çirkinlik sayılmaz. Zira mantıkta; hayal etmek hüküm değildir, çirkinlik bizzat işlenir ve kabul edilirse hüküm olur. Nasıl sen hayalinde birini öldürmeyi planlarsın; ama tatbik etmezsin, sana hayalinde planladın diye kimse ceza vermez. O aklına ve hayaline gelen pis ve çirkin haller senin kalbinin ürünü olmadığına en büyük delili, senin o pis hayallerden rahatsız ve üzgün olmandır, o pis ve çirkin hayaller senden değil, belki kalbe yakın olan şeytanın makamından sana üfleniyor. Şeytanın asıl hedefi kendi yaptığı pis ve çirkin hayalleri senin kalbinden çıkmış gibi sana yutturup seni gaflete atmak ve huzurdan kaçırmaktır. Zaten ekseri bu gibi haller ibadet ve nezih ortamlarda gelir ki; amaç seni o ortamlardan kaçırmaktır. Şeytandan gelen bu gibi vesveseler seni amele ve eyleme zorlamasın. Aklına gelen bu vesveseler madem senin malın değil, o zaman üzerinde durma, ehemmiyet verme, üzerinde durdukça kökleşir ve seni hasta eder, Üstad Hazretleri onun için şöyle der:

"EY MARAZ-I VESVESE İLE MÜPTELÂ! Biliyor musun, vesvesen neye benzer? Musibete benzer. Ehemmiyet verdikçe şişer; ehemmiyet vermezsen söner. Ona büyük nazarıyla baksan büyür; küçük görsen küçülür. Korksan ağırlaşır, hasta eder; havf etmezsen hafif olur, mahfî kalır. Mahiyetini bilmezsen devam eder, yerleşir; mahiyetini bilsen, onu tanısan, gider."(1)

İbadetlerin zahiren fıkha uygunsu acaba oldu mu olmadı mı diye telaş etme ve üzerinde durma, ikinci kez tekrar etme, o sana gelen vesvesedir, şeytanın bir hile ve aldatmacasıdır. Şayet her vesvesede ibadeti tekrar edersen, bu artık içinden çıkılmaz ve tatbiki imkansız bir hal alır, sen de güç yetiremezsin, en sonunda ibadeti terk etmeye kadar varır, zaten şeytanın da istediği budur. Nasıl boks maçında rakibin senin zayıf tarafını hissederse oraya çalışır, en sonunda seni nakavt eder; bunun gibi şeytan sende bir maraz yakalarsa orayı çok çalıştırmak ister, bunun çaresi vesvesenin mahiyetini iyi bilmek ve zaafını kullandırmamaktan geçer.

"BİRİNCİ MERHEM: Bu gibi vesvese, ehl-i i'tizâle lâyıktır. Çünkü onlar derler: "Medar-ı teklif olan ef'al ve eşya, kendi zâtında, âhîret itibarıyla ya hüsnü var, sonra o hüsnü binaen emredilmiş; veya kubhu var, sonra ona binaen nehyedilmiş. Demek eşyada, âhîret ve hakikat nokta-i nazarında olan hüsnü ve kubh zâtîdir; emir ve nehy-i İlâhî ona tâbidir." Bu mezhebe göre, insan her işlediği amelde şöyle bir vesvese gelir: "Acaba amelim nefsülemirdeki güzel surette yapılmış mıdır?"

"Amma mezheb-i hak olan Ehl-i Sünnet ve Cemaat derler ki: "Cenâb-ı Hak bir şey emreder, sonra hasen olur. Nehyeder, sonra kabih

olur." Demek emirle güzellik, nehiyle çirkinlik tahakkuk eder. Hüsün ve kubh, mükellefin ittilaına bakar ve ona göre takarrur eder. Őu hüsün ve kubh ise, sur ve dünyaya bakan yüzünde değil, belki âhirete bakan yüzdedir. Meselâ sen namaz kıldın veya abdest aldın. Halbuki namazını ve abdestini fesada verecek bir sebep, nefslemirde varmıő; lâkin sen ona hiç muttali olmadın. Senin namazın ve abdestin hem sahihtir, hem hasendir. Mutezile der: "Hakikatte kabih ve fâsittir. Lâkin senden kabul edilir. Çünkü cehlin var, bilmedin; ve özrün var." yleyse, Ehl-i Sünnet mezhebine göre zahir-i Őeriate muvafık olarak iőledięin ameline "Acaba sahih olmuő mu?" deyip vesvese etme. Fakat "Kabul olmuő mu?" de, gururlanma, ucbe girme."(2)

Mutezile mezhebine göre; bir Şeyin güzel ya da çirkin olması zatında ve zndedir. Yani bir Şey zatı itibari ile ya güzeldir ya çirkindir, bu Şeyin güzel ya da çirkin olmasını isteyen ve belirleyen Allah değildir. Allah da ona güzel ya da çirkin demek zorundadır. Mesela; iek zatında ve özünde güzel olduğu için Allah çiçeğe güzel demek durumundadır. Burada bir çeőit, Allah'ın iradesini kayıt ve kısıtlama altına almak vardır.

İnsan bir ibadet yaptığı zaman, bu ibadetin özünde ve zatında doğru ya da güzel olup olmadığını tespit ve tayin etme iőini Allah belirleyemez. Bu ibadet ya doğruya ya da yanlıőa isabet etmiőtir. Bunun tespitini insan yapamayacağına göre; ibadet üzerinde yüzde yüz bir kuőku ve Őüphe oluőur.

Halbuki Ehl-i sünnete göre; doğru ve güzelin ls; Allah'ın emir ve yasağıdır. Yani Allah bir Őeye güzel derse o Şey güzel olur, çirkin derse o Şey irkin olur. Eőyanın hakikatini tespit ve tayin eden Allah'tır. İnsan açısından bir Şeyin güzelliği ve çirkinliği ise; insanın o Őeye vakıf olmasına bakar. Mesela; insan bilerek abdesti eksik olsa o abdest sahih olmaz; ama bilmeden olsa o zaman sahih ve güzel olur. Mutezileye göre hakikati haline uygun olmadığı için; abdest çirkin ve yanlıőtir, ama cehil özür olduğu için affedilir der. Halbuki Allah, insanın vakıf olmadığı kusurlu bir abdesti sahih ve güzel sayabilir. Zira Allah'ın rızası, güzelliğin ve sahihliğin ölçüsüdür, o kusurlu abdestten razı olsa o zaman o abdest güzel ve sahih olur. Ama mutezile; Allah'a bu yetkiyi vermediği için, hakikati halde kusurlu abdest sahih ve güzel değildir der. **Ehl-i sünnete göre sahihliğin ls; Allah'ın rızası ve emridir.**

Dipnotlar:

(1) bk. [Sözler, Yirmi Birinci Söz, İkinici Makam.](#)

(2) bk. [age.](#)